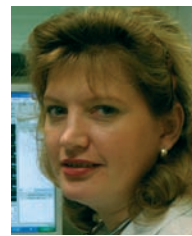

Sisekoristustööde terviseriskid

Annika Küüdorf

Töökeskonna Halduse OÜ ja Karelli Arstikeskuse töötervishoiuarst

Koristustöö on sageli ettevõttesse sisse ostetud teenus. Seetõttu peavad eriti suurt tähelepanu koristustöö ohuteguritele pöörama nende ettevõtete juhid, kes pakuvad koristus- ja puhastusteenust. Töötajale peab väljastama isikukaitsevahendeid vastavalt sellele, millised on töötingimused objektidel.

Sisetingimustes võivad koristustöötaja tervisele kahjustavalt mõjuda füüsilised, bioloogilised, keemilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid ning õnnetusohud. Riskianalüüsi tegemisel on vaja kõiki neid ohutegureid käsitleda.

Sisetingimustes koristustöid tegevate töötajate puhul on tähtis tervisekontroll enne tööleasumist. Kui seda ei ole tehtud, siis peavad koristustöötajad kindlasti tegema tervisekontrolli 1 kuu jooksul pärast töölevõtmist.

FÜÜSILISED OHUTEGURID

Müra

Kui tootmisruumides töötab samal ajal mitu müraallikat, puutub koristaja või puhastusteeninda-

ja kokku müraga. Kui koristustöötaja viibib ruumides terve tööpäeva, siis kahjustab müra tema tervist sama tugevalt kui teiste, tootmistöötajate tervist. Müra esineb sageli puidutööstuses, metallitööstuses, kergetööstuses, trükitööstuses, paberitööstuses, toiduainetetööstuses, ehitusobjektidel, looma- ja linnufarmides jms.

Müras töötava inimese vaevused on väga mitmekesised, sõltuvalt sellest, milline organisüsteem on rohkem kahjustatud. Müra võib lähemalt lugeda veel Eesti Töötervishoiu numbritest 1/2005 ja 3/2005 (müra erinumber).

Müra vältimine

Kui on võimalik, tuleb teostada koristustöid ettevõttes ajal, kui müraallikad ei tööta. Kui see ei ole võimalik, saab töötaja ennast müra eest kaitsta mürakaitsevahenditega, näiteks spetsiaalsete kõrvaklappide või -

Koristustöö on füüsiline töö, mistõttu juba töökeskonna temperatuur üle 22–23°C võib põhjustada organismi ülekuumenemist.

Foto: Katrin Näär

troppidega. Tänapäeval on olemas mürakaitsevahendid madal-, kesk- ja kõrgsagedusliku müra ning impulss- ja toonmüra kaitseks. Enne mürakaitsevahendi valikut tuleb selgitada välja, milline on masina tekitatava müra sagedus. Tolmusemates keskkondades soovitan koristajatele kõrvatroppe, mis sulgevad ilusasti välise kuulmekäigu ning ka peenike tolmu ei satu kuulmekäiku.

Töökorralduslikud meetmed müra kaitseks

Tootmisruumides koristades tuleb teha puhkepause ning väljuda sel ajal tootmisruumidest ja mürakeskkonnast. Puhkepausi tuleb pidada näiteks iga 1–2 tunni järel 10–15 minutit. Pausi ajal ei ole soovitatav suitsetada, sest lisaks müra toimele väheneb nikotiini tõttu südame verevarustus veelgi, südames tekib hapnikuvaegus, mis kutsus esile valud.

Mürakeskkonnas ei sobi sisekoristustöid tegema isikud, kellel on juba kuulmis- või tasakaaluhäired, kesk-närvisüsteemi häired (nt epilepsia), närvipõletikud (nt hulginärvipõletikud), psüühilised haigused, südame ja veresoonehaigused, kõrge vererõhk, mao või kaksteistsõrmiksoole haavandid ägedas faasis.

Mikrokliima

Puhastusteenindajate tervist mõjutab väga palju ruumide mikrokliima. Sageli peavad nad tööpäeva jooksul, ka ühe ettevõtte piires viibima erisuguste mikrokliimaatiliste tingimustega ruumides: olmeruumid, tootmisruumid, kontoriruumid, teenindusruumid, laod, külmlaod jne.

Mikrokliima hõlmab järgmisi näitajaid töökeskkonnas: õhutemperatuur, -niiskus, õhu liikumise kiirus ja soojuskiirus. Siia võib liigitada ka tolmuosakesed, seenesporid ja kemikaaliaurud töökeskkonna õhus. Halb mikrokliima soodustab ülekoormushaiguse kujunemist ja süvenemist, samuti organismi kaitsevõime vähenemist, lihase-, liigese- ja närvipõletike teket ja nende kroonilisust ning hingamisteede haigusi. Oluline on teada, et koristustöö on füüsiline töö, mistõttu juba töökeskkonna temperatuur üle 22–23 °C võib põhjustada organismi ülekuumenemist.

Liiga soojas töökeskkonnas (näiteks köökides, toiduainetööstuses, pagari- või kondiitritsehhides, plastmassi sulatustsehhides, kummitööstuses) kaotab organism palju vett ja töötaja võib saada kuumarabanduse või kuumakrambid. Kuuma toimele vererõhk langeb, naha- ja nahalused veresooneid laienevad, suureneb südame koormus,

väheneb aju ning neerude verevarustus. Kuuma toimele väheneb töötaja üldine töövõime. Laborikatsetega on kindlaks tehtud, et +29 °C juures on töövõime langus 5%; +30 °C juures 10%; +31 °C juures 17% ja +32 °C juures 30%.

Kuumakahjustust aitab vältida õige töökorraldus: soovitatav on teha tavalisest rohkem puhkepause ja viibida pauside ajal normtemperatuuriga puhkeruumis (19–23 °C). Töötajale tuleb võimaldada rohkesti juua (mineraalvett, mahla, teed), et taastada organismis higistamisega kaotatud vedelik.

Pilt 2. Näonahal nahapooride ummistusest tingitud karvanääpsupõletik

Tuuletõmbus ja selle vältimine

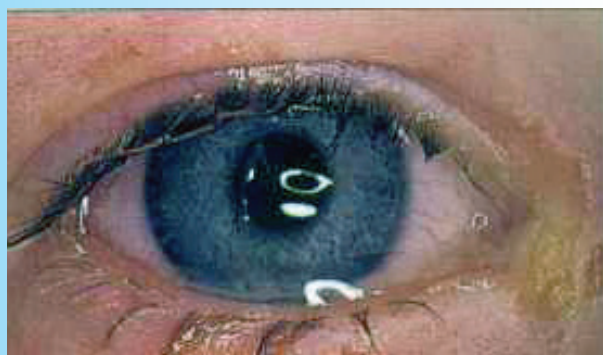
Tuuletõmbus (õhu liikumise kiirus on normidest suurem) soodustab keha ebaühtlast jahtumist. Koristustöötajad puutuvad seoses tööpetsiifikaga sageli kokku tuuletõmbusega ja see põhjustab vaevusi enamasti lihase-, liigese- või närvipõletike tõttu selja, õlavöötme ja käte piirkonnas. Tuuletõmbus soodustab ka külmetushaigustesse haigestumist.

Vältimaks tuuletõmbust, tuleb kontrollida üle ventilatsioonisüsteem ning vältida uste ja akende lahtijätmist. Erineva mikrokliimaga ruumide vahet liikudes tuleks jälgida, et näiteks niiske ja märja ihuga ei mindaks tugeva tuuletõmbuse kätte. Suure temperatuurikontrastiga ruumide vahet liikudes on soovitatav kanda spetsiaalset termopesu, et hoida nahapinna temperatuuri konstantsena.

TOLM

Tolm hingamisteedes

Mida väiksemad on tolmuosakesed, seda sügavamale hingamisteedesse need jõuavad. Koristustöölil viljahoidlates või -veskites ja farmides võib töötajal tekkida vilja- ja heinatolmust ning seente spooridest iseloomulik haigus: allergiline kopsuärritus (uue nimetusega hüpersensitiivsuspneumoniit), millega võivad kaasneda tõsised hingamishäired ja põletikureaktsioonid nii hingamisteedes kui ka kogu organismis.

Pilt 1. Silma limaskestast põletik, mis on tüsistunud bakteriaalse nakkusega
Fotod: autori erakogu

Tolm silmades

Silmapõletikud ja mehaanilised silmalimaskestade traumad võivad olla tekkinud kiire liikumiskiirusega tolmuosakeste silma sattumisel. See võib juhtuda olukorras, kus koristamisel kasutatakse suruõhku. Vaevusteks on silmade sügelus, pisaravool ja laugude punetus – enamasti tekib silma limaskesta põletik, konjunktiviit (vt pilti 1). Silma sattunud suurem tolmuosake on võimalik kohe välja loputada. Seetõttu on väga oluline, et tööruumides oleks silmapesuseadmed või ühekordsed silmapesunõud.

Kui silma sügelus püsib ja uurides ei ole näha sinna sattunud tolmuosakest, siis tuleb pöörduda silmaarsti juurde. Silma sarvkesta trauma korral on seoses armkoe tekkimisega sarvkestale oht, et nägemisteravus halveneb. Hilisemad nägemise taastusoperatsioonid ei pruugi nägemist tagasi anda.

Nahamädapõletikud

Nahamädapõletikud tekivad koristustöötajatel sageli käenahal, samuti ka näonahal (pilt 2). Tolmuosakesed ummistavad nahapoorid, karvanääpsud, higinäärmeavad või mikrohaavakesed ja kaasnedes võib nahamädanik.

Tolmust tingitud tervisekahjustuste vältimine

Tolmu tekkimist tuleb vältida, kui see on võimalik. Tootmisruumides on vajalik korraliku üld- ja lokaalventilatsiooni rajamine. Tolmuses keskkonnas soovitatakse kasutada märgkoristusmeetodit, mida teostatakse mehaaniliselt (niiske lapp ja hari või mopp) või spetsiaalsete koristamismasinade ning tolmuimejate abil.

Kui ei ole võimalik täielikult vältida tööprotsessi käigus tekkivate tolmuosakeste sattumist õhku, peavad koristustöid tegevad töötajad kandma hingamiskaitsevahendit – spetsiaalse filtriga respiraatorit (P3-filtrer) või spetsiaalsete tolmu maski, mis peab kinni üliväikeste mõõtmetega tolmuosakesed. Vajadusel tuleb kasutada ka näo- ja silmakaitset. Väga tolmuosas keskkonnas peavad koristustöötajal olema tihedast riidest kaitseriietus ja kaitsekindad, et peentolm ei satuks mujale kehapiinnale.

Oluline tegur naha kaitsevõime säilimises ning nahapõletiku vältimises on töötaja hügieen ja nahahooldus (vt allpool “Bakteriaalsed nakkused”).

Pilt 3. Kemikaali tekitatud allergiline reaktsioon – näoturse

Allergeenid

Allergeenideks võivad olla koristatavate ruumide õhus olevad tolmuosakesed, hallitusseente spoorid või muud peendisersed ained, olmetolmus elavad tolmuõhust, koristustöödeks kasutatavad keemilised puhastusained, mida pihustatakse aerosoolina õhku või puhastatavatele pindadele.

Allergianähtude kujunemiseks ei ole vaja suurt allergeenikogust. Väga tühine hulk võib vallandada allergilise reaktsiooni organismis. Allergia võib avalduda väga kiiresti, juba mõne minuti või mõne päeva jooksul, kuid võib kujuneda ka pika aja möödudes – näiteks koristajal, kes on aastaid töötanud tootmistolmuga keskkonnas, võib pika aja jooksul välja kujuneda allergilisus selle tolmu suhtes. Tolmused töökeskkonnad on näiteks toiduainetetööstuses (jahu- ja maitseainetolm), puidu- ja mööblitööstuses (puidutolm), metallurgias ja metallitööstuses (metallitolm), põllumajanduses (viljatolm).

Allergia võib avalduda eri haiguste või sümptomitena. Peamiselt on haaratud silmad, hingamisteed ja nahk. Allergeenidest tingitud haigused koristus- ja puhastustöötajatel:

- allergiline nohu,
- allergiline silma sidekesta põletik,
- allergilised nahahaigused,
- näo- või kõriturse,
- allergilised kopsuhaigused, nt bronhiaalastma (astmahoog võib lõppeda töötaja lämbumisega (surmaga), kui ei suudeta anda õigeaegset abi).

Allergia korral ei pruugi aidata isikukaitsevahendite ega ettevaatusabinõude kasutamine. Allergeeni tuleb vältida. Juhul kui allergeeniks on puhastusvahend, ei tohi töötaja sellega enam kokku puutuda, kui allergeen esineb keskkonnas, tuleb põhjalikult kaaluda töötaja lubamist sellele objektile. Aine, mis on allergeen ühele inimesele, ei pruugi seda olla teisele. Allergilisel inimesel kutsub juba väga tühise koguse allergeeni sattumine nahale või hingamisteedesse esile allergilised reaktsioonid (vt pilti 3).

KEEMILISED OHUTEGURID

Koristustööde käigus puutuvad töötajad kokku kemikaalidega. Sageli on need kemikaalid tervisele kahjulikud. Kahjulikkust näitavad kemikaali ohutuskaardil olevad R-laused (riskilauseid).

Näiteks mitmesugused tualettruumide ja vannitubade puhastusvahendid on orgaanilised happed, mille pH on 2. Kõikide kemikaalide kohta on olemas **ohutuskaardid**, kus info kemikaali kohta on kirjas kuueteistkümnepunktina. Oluline on, et töötaja teaks, kui ohtlik on kemikaal inimesele ja keskkonnale; milliseid kaitsevahendeid tuleb kasutada, vältimaks tervisekahjustuste teket või mürgistust; kuidas tuleb anda esmaabi ja tegutseda õnnetusjuhtumi, avarii või tulekahju korral.

Kemikaalid satuvad töötaja organismi kolme teed pidi: naha, hingamiselundite või seedetrakti kaudu. Suukaudne viis on küll vähe tõenäoline, kuid võimalik, kui töötaja nt ei pese käsi pärast kemikaalidega kokkupuudet või sööb

lõunat samal töölaual või ruumis, kus asuvad kemikaalid või nende aurud.

Koristuskemikaalid avaldavad sageli tervist kahjustavat toimet: söövitavad nahka, ärritavad hingamiselundeid, nahka või silmi, põhjustavad närvisüsteemihäireid või silmade kahjustust.

Kemikaalidega töötamisel on tähtsal kohal töötaja enda hügieen. Pärast kemikaalidega töötamist tuleb võtta määratud riided seljast ning end korralikult pesta. Määratud riideid tuleb pesta eraldi teistest riidetest (on olemas ka spetsiaalsed pesupulbrid, mida kasutatakse selliste riiete pesemiseks).

Riideid, mis on kemikaalidega määratud, ei tohi tuua koju – kontakt tervist kahjustavate kemikaalidega võib põhjustada koduste haigestumise!

Koristustöödel keemiliste ühenditega töötamine on keelatud isikuil, kes põevad:

- närvisüsteemahaigus (epilepsia, neuroos),
- psüühilisi haigusi (depressioon, skisofreenia),
- kroonilisi maksa- või neeruhaigusi,
- kroonilist nohu ja kurgupõletikku,
- kroonilisi naha- või silmahaigusi,
- kroonilist põskkoopapõletikku või haigusi, mis ei võimalda kasutada respiraatorit (nt kroonilised kopsuhai- gused – hingamine on raskendatud ja respiraatori kasu- tamine võib põhjustada tugevaid hingamishäireid).

FÜSIoloogILISED OHUTEGURID

Koristustöötaja puutub kokku mitmete füsioloogiliste ohuteguritega: korduvliigutused, sundliigutused, sundasendid, raskuste käsitsi teisaldamine, raske füüsiline töö (pilt 4).

Sundasendis ja sundliigutustega töötamine koormab li- haseid, liigeseid ja luustikku.

Kutsehaigust, mille puhul on kahjustatud töötaja luus- tik, lihaskond, liigesed ja närvisüsteem, nimetatakse **üle- koormushaiguseks**. Koristustöötajatel väljendub ülekoor- mushaigus järgmiste tervisehäiretena:

- pidev peavalu, mis on põhjustatud kaela- ja õlavöötme- lihaste pingest;
- kaela-, õla-, seljalihaste valud;
- käte ja jalgade tuimus- ja suremistunne, sipelgate jooksmine sõrmedes ja jalataldadel (põhjustatud käte-jal- gade närvide kompressioonist või ainevahetushäirest);
- kaela-, rinna-, nimme-ristluupiirkonna radikuliit;
- selgroolülide ja -diskide põletik, mis hiljem muutub krooniliseks (spondüliit, spondüloartroos), selgroo- deformatsioonide tekkimine;
- käe- ja õlavöötmelihaste kõõlustuppede ja lihastevahe- liste limapaunade põletikud.

Randmekanalisisündroom

Randmekanalisisündroom e karpaalkanalisisündroom on randmeliigeste piirkonna haigus, mis on tingitud randme- liigeste korduvatest liigutustest. Kesknärv, mis varustab sõrmelihaseid närviimpulssidega, on tugeva pinge all, sest randmeliigest ümbritsev kõõlusmantsel on põletiku- line ja turses. Tekivad valud sõrmedes ja suremistunne labakäes. Labakäe lihaste jõudlus hakkab vähenema, võib tekkida olukord, kus rusikat ei suudeta tugevat kokku pi- gistada. Selliste vaevustega on vaja pöörduda arsti poole.

Raskuste käsitsi teisaldamine

Vältimaks tervisekahjustusi raskuste käsitsi teisaldami- sel, on soovitatav mitte teisaldada:

- pidevalt raskeid esemeid pörandalt või õlast kõrgemal olevatelt riiulitelt või pindadelt,
- korraga suuri või halvasti haaratavaid raskusi (nt üle 35 kg korraga),
- raskusi pika vahemaa taha,
- raskusi, liikudes treppidel või tellingutel, katusel, eba- tasasel pinnal,
- raskusi, olles redelil.

Raskuste teisaldamisel on olulisel kohal õiged töövõt- ted. Selgroole, liigestele, sidemetele ja lihastele mõjub raskus vähem, kui raskuste käsitsi teisaldamisel

- pole keha pöördes,
- pörandalt või maast tõstes kasutatakse jalgade abi – põlved on kõverdatud ja selg on sirge,
- raskus on vastu keha,
- raskusel on korralikud haardekohad,
- haardekohtade vaheline kaugus on 50–60 cm,
- tõstmiseks ja liikumiseks on piisavalt ruumi,
- pörand on kindel ja sile.

BIOLOOGILISED OHUTEGURID

Sisekoristustöödel on koristaja või puhastusteenindaja ohustatud viirustest ja bakteritest ning samuti õhus leidu- vatest seenesporidest.

Viirusnakkused

Haiglates jm meditsiinasutustes, vanadekodudes, laste-

Pilt 4. Raskuste teisaldamine ruumi koristamisel. Foto: erakogu

Niiskus, soojus ja mikrotraumad on ohutegurid, mis põhjustavad mädapõletike teket nahal.

Foto: Katrin Näär

asutustes ja halvasti mikrokliimas töötavaid koristajaid ja puhastusteenindajaid ohustavad hingamisteede nakkushaigused (gripp, paragripp, rino-, adenoviirused jne). Gripi vältimiseks on soovitatav korraldada töötajate vaktsineerimine.

Hepatiiti võib nakatuda koristustööl nt meditsiini- ja hoolekandeaasutustes, reoveega kokkupuutel (A-hepatiit) või mahajäetud hoonetes juhusliku nõelatorke kaudu, nt maas vedelevat rämpsu käsitsi tõstes (B-, C-, D-hepatiit).

Haigestumise vältimiseks peab esmalt piirkondades, kus teostatakse koristustöid, olema hea valgustus. Töötajad peaksid olema tähelepanelikud eriti mahajäetud hoonete ja keldrite koristamisel. Hepatiidi vältimiseks tuleb välja selgitada, kui suur on haigestumisoht, ja vajadusel töötajad vaktsineerida. Töötamisel kohas, kus on reovesi või inimsekreetidega määrduvad materjalid, tuleb kasutada kaitsekindaid (nitriil- või neopreenkindad). Suur tähtsus haigestumise vältimises on käte korralikul hügieenil ja desinfitseerimisel. Puhastusteenindajate tööautodes peaksid olema esmaabivahendite hulgas nahka desinfitseerivad vahendid ja ka steriilsed haavahooldusvahendid.

HI-viirusega võib nakatuda juhuslikust nõelatorkest koristustööde tegemisel, see oht on eriti hooldekodude ja sotsiaalmajade koristajatel. Iga nõelatorge tuleb registreerida ja võimalusel selgitada välja inimene, kelle süstla

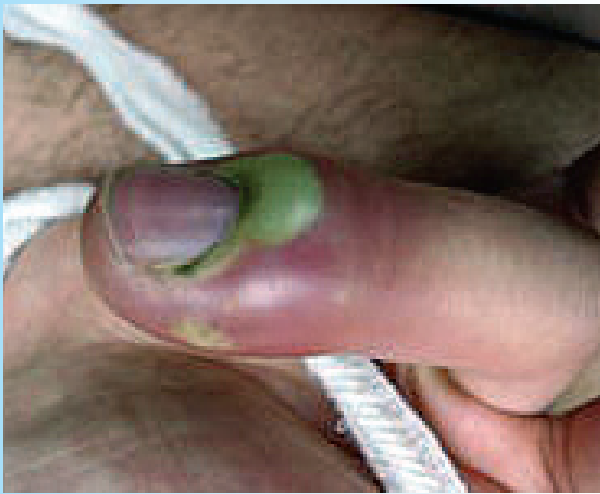
või nõelaga oli tegemist. Sageli pole see võimalik, mistõttu nõelatorke korral tuleks pöörduda alati arsti poole.

Bakteriaalsed nakkused

Tuberkuloosi haigestumise risk on koristustööl haiglates ja hoolekandeaasutustes, vanglates, lasteaasutustes, reisisadamates ja bussi-rongijaamades. Tuberkuloos levib peamiselt piisk- ja tolmnakkusena (nakatutakse sisse hingatud tolmuosakeste kaudu, millel on eluvõimelised haigustekitajad). Nakkusohtlikes piirkondades tuleb koristustöötaja riskianalüüsis arvestada ka tuberkuloosinakkuse võimalust.

Töötajale tehakse vaevuste korral tuberkuliiniproov, röga uuring ja kopsude röntgenuuring (töötaja tervisekontrollil). Tuberkuloosiriski korral on iga 2 aasta järel soovitatav teha röntgenuuring rindkerest. Tuberkuliiniproovid tehakse alati, kui töökollektiivis on keegi haigestunud tuberkuloosi (või kui koristustöötajal on olnud kokkupuude haige inimesega, nt patsiendiga, hooldatavaga, vangiga jne). Oluline on töötaja hügieen, eriti töötamisel suure nakkusriskiga keskkonnas.

Nahamädanikke võivad põhjustada töötaja enda nahal olevad bakterid (stafülokokid, streptokokid jt), kui need satuvad naha mikrohaavadesse. Mädapõletike teket nahal soodustavad niiskus, soojus ja mikrotraumad – need ohutegurid on koristajal või puhastusteenindajal peaaegu

Pilt 5. Naha mikrotrauma tagajärjel tekkinud küünevallipõletik. Tegemist on tugevalt põletikulise protsessiga, mis võib kutsuda esile organismi põletikulisi üldreaktsioone – palavikku, halba enesetunnet, külmavärinaid ja nõrkust. Fotod: autori erakogu

alati olemas. Sagedasemad nahamädapõletikud on: karvanääpsupõletik, paise – furunkul, mädamuhk ehk karbunkul, panariitsium ehk küünevalli mädapõletik (pilt 5).

Nahamädapõletikke aitab ära hoida korralik nahahügieen – pesemine ja hooldamine. Ka väikese nahavigastuse korral on soovitatav kohe kasutada nahka desinfitseerivaid aerosoole ja katta haav plaastri või korraliku sidemega. Et vältida mustuse haava sattumist, tuleb kasutada kindaid. Pärast käte pesemist seebiga on soovitatav kasutada kaitsekreeme. Kaitsekreemid aitavad taastada naha kaitsevõimet, mis väheneb, kui töötaja peab pidevalt käsi pesema. Naha määrimiseks peaksid kreemid olema selliste omadustega, mis aitavad taastada naha rasvasust (vaseliinõli, ureat sisaldavad kreemid). Kui on tekkinud laialdane mädapõletik, millega kaasneb palavik ja halb enesetunne, tuleks põletikuprotsess nahal korralikult välja ravida ja alles siis jätkata töötamist.

Leptospiroosi võivad nakatada töötajad, kes korrastavad-puhastavad nt lautasid ja keldreid. See on mets- ja koduloomade haigus. Nakatuda võib haigete loomade väljaheidete sattumisel naha mikrohaavadesse, saastunud pinnase või veega kokkupuutel või haige looma hammus-

Pilt 6. Nitrilkindad

Pilt 7. Hallitusseente kasvuala laes

tuse kaudu. Tegemist on väga tõsise nakkushaigusega, mis võib kahjustada südant, neerusid ja maksa, haigusest tingitud tüsistuste tõttu võib inimene invaliidistuda või surra. Tavaliselt avastatakse haigus siis, kui inimese seisund on nii raske, et ta vajab haiglaravi.

Haigestumise vältimiseks tuleb kasutada kaitsekindaid, soovitatavalt neopreen- või nitrilkindaid (pilt 6). Nendele on iseloomulik, et augu tekkimise korral kindamaterjal rebeneb kohe, kinnast ei saa enam kasutada ja tuleb võtta uus kinnas. Tavaliste kummikinnaste materjal on elastne ega rebene augu tekkimisel ja auku ei pruugi märgatagi. Seega kaob kinnaste kaitsevõime, ilma et töötaja seda teaks.

Pärast tööde lõpetamist tuleb pesta käsi korralikult vee ja seebiga ning seejärel nahk desinfitseerida, eriti kui nahal on mikrohaavad.

Seened töökeskkonnas

Jahedates ja niisketes ruumides on sageli hallitusseened ja õhus lendlevad hallitusseente spoorid (pilt 7). Hallitusseened põhjustavad allergiliste haiguste teket, mitmesuguseid hingamisteede põletikke, põskkoopapõletikku, väliskõrva leemendavat põletikku, aastakümnete pärast aga kopsukasvajaid.

ÕNNETUSOHUD

Koristustöid ei tohi teostada töötaja, kes on alkoholi-, narko- või toksilises joobes või mõne psühhotroopse aine (näiteks rahusti) olulise mõju all. Eriti suur tööõnnetusohu on sellisel juhul töötamisel

- kõrgustes;
- territooriumitel, kus töötatakse tõstukite, tootmis- kårude, väiketraktoritega;
- teravate osadega masinate läheduses.

Ka järgmisel päeval pärast rohke alkoholi joomist võivad esineda tasakaaluhäired, südamerütmihäired või muud närvisüsteemihäired, mis võivad põhjustada tööõnnetuse. ■

Märkus: teemadest, mis ühtivad välikoristustööde terviseriskidega, loe ka eelmises numbris avaldatud artiklist “Välikoristustööde terviseriskid” (Eesti Töötervishoid 1/2007).

Puukentsefaliit ohustab nii metsades kui ka linnaparkides töötajaid

Kuulo Kutsar

Tervisekaitseinspektsiooni epidemioloogianõunik

Puukide bioloogiline aktiivsus algab sooja tulekuga ning võib kesta oktoobri lõpuni, tuues kaasa puukentsefaliiti nakatumise ohu alaliselt või ajutiselt välitöödel või looduses viibivatele töötajatele. Enim haigestutakse juunis, juulis ja augustis.

Puukentsefaliit ehk puugitekkene ajupõletik on kesknärvisüsteemi nakkushaigus, mille tekitajaks on puukentsefaliidi viirus. Puukentsefaliit on tõsine nakkushaigus, mille suremus on kuni 1% ja umbes ühel kolmandikul haigestunutest säilivad pärast haiguse põdemist pikaajalised või eluaegsed järelnähud, millest sagedasemad on psühhoneuroloogilised nähud, peavalud, uinumishäired, suurenenud ärrituvus, käitumishälbed ja keskendumisraskused. Seega on ka paranenud inimesel tegemist haiguse selliste kõrvalnähtudega, mis oluliselt vähendavad tema töövõimet.

VIIRUSE LEVIK

Puukentsefaliit on looduskoldeline nakkushaigus ja puukentsefaliidi viiruse pärisperemeesteks ja säilitajateks looduses on närilised, veised, kitsed, hobused, koerad, põdrad, hirved ja muud loomad, kelle verest puugid toituvad. Loomad on viiruste kandjad, kes ise ei haigestu. Viiruse ülekandjateks ehk siirujateks inimestele on puugid, kes inimest rünnates ja tema verd imedes siirutavad temale ühtlasi ka viirusi ning nakatavad inimese. Seega on inimene viiruse juhuperemees, kes puugiründe tagajärjel nakatub, haigestub ja võib surra. Haige inimene ei levita viirusnakkust ega ohusta teisi inimesi.

PUUGID VIIRUSTE LEVITAJATENA

Eestis levitavad puukentsefaliidi viirusi võsapuugid (*Ixodes ricinus*) ja laanepuugid (*Ixodes persulcatus*). Võsapuuk on levinud kogu Eestis ja laanepuuk eeskätt Ida- ja Lõuna-Eestis, nende segaleviku alal esineb mõlemat liiki puuke. Puukentsefaliidi looduskolded paiknevad hajusalt kogu Eesti territooriumil, ainsaks epidemioloogiliselt soodsaks maakonnaks, kus inimesed nakatuvad harva puukentsefaliiti, on Järvamaa. Puukentsefaliiti nakatumise suure riskiga maakondadeks on Pärnumaa, Läänemaa, Saaremaa, Ida-Virumaa ja Harjumaa. Eri aastatel ja

eri maakondades uuritud puukidest on 14–20% osutunud puukentsefaliidi viiruste kandjateks.

Puukide bioloogiline aktiivsus koos inimrühmetega algab soojade saabumisega märtsi lõpus ja aprilli algul ning kestab sooja sügise korral oktoobri lõpuni. Võsa- ja laanepuugi aktiivsusperioodid on mõnevõrra erinevad: võsapuuk ründab inimesi sagedamini suve lõpus ja sügisel, laanepuuk aga kevadel ja suve algul. Inimesed haigestuvad ajavahemikus aprillist oktoobrini. Paljude aastate keskmisena on haigestunutest 52% mehed ja 48% naised ning jagunemine vanuserühmade järgi on võrdlemisi ühtlane, vaid 10–19-aastased ja 40–60-aastased inimesed nakatuvad sagedamini.

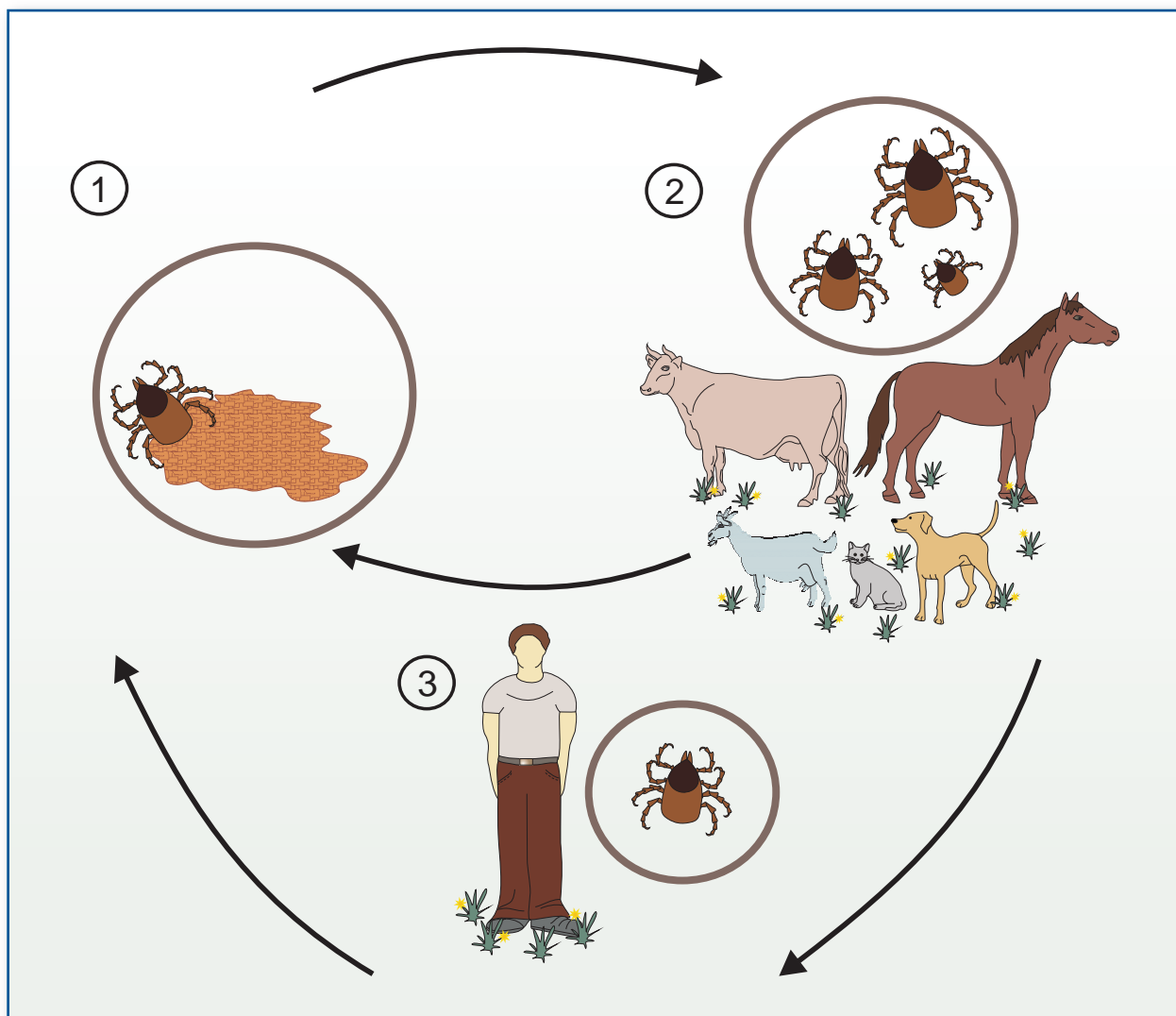
Puukide levikualad hõlmavad eeskätt leht- ja segametsi, võsastikke, puisniite ja heinamaid, kuid tänapäeval leidub puuke ka linnaäärsetes elamurajoonides ning nad on jõudnud isegi linnade parkidesse ja koduaedadesse. Kõikides nimetatud kohtades võivad puugid inimesi rünnata.

PUUKENTSEFALIITI NAKATUMISE RISKIRÜHMAD

Aastakümnete pikkuse seire tulemusena on selgunud ka puugiründe ja puukentsefaliiti nakatumise riskirühmad Eestis. Nendeks on alaliselt või ajutiselt välitöödel või looduses viibivad inimesed: metsatöölised, elektriliinide rajajad ja parandajad, jahimehed, keskkonna järelevalvet tegevad ametnikud, loodusevaatlejad ja -uurijad, kaitsevaelased, kaitseliitlased, väikelehma- ja kitsepiidajad, väiketalunikud, seenelised ja marjulised. Varasematel aegadel kuulusid riskirühma ka maaparandajad ja heinalised.

HAIGUST VÕIB SAADA KA PIIMAST

Lisaks vahetule puugiründele võib inimene nakatuda puukentsefaliiti ka toore (pastöriseerimata, keetmata) lehma- ja kitsepiima joomisel. Eestis on piima vahendusel

Joonis 1. Puuk võib inimeseni jõuda loodusest või kontaktist loomadega. Viimased on küll viiruste kandjad, kuid ise nad ei haigestu. Kuigi inimene on viiruse juhuperemees, võib ta puugiründe tagajärjel haigestuda ja surra.

puukentsefaliiti nakatumise juhte esinenud 1990., 1992., 2004. ja 2005. aastal. Selliseid nakatumisjuhte on olnud ka Lätis, Leedus ja Kesk-Euroopa maades.

NAKATUMISE SAGEDUS

Eestis nakatuvad inimesed puukentsefaliiti igal aastal, viimastel aastatel on nakatumine olnud järgmine: 2003. aastal 237 juhtu, 2004. aastal 182 juhtu, 2005. aastal 164 juhtu ja 2006. aastal 171 juhtu. Suurim haigestumine oli 1997. aastal, mil nakatus 404 inimest. Eestit iseloomustab väikese elanikkonna kohta suur nakatumine puukentsefaliiti. Haigestumine on sagedasim juunis, juulis ja augustis.

ENNETUSMEETMED

Kuna Eesti kuulub puukentsefaliiti nakatumise ohumaade hulka ning meie puukentsefaliidi looduskolletes on puukide arvukus suur ja nende bioloogiline aktiivsus kõrge, on soovitatav rakendada järgmisi inimeste kaitse meetmeid:

- 1) eelnimetatud riskirühmadesse kuuluvate töötajate vaktsineerimist puukentsefaliidi vastu tööandja kulul;
- 2) puukentsefaliidi looduskolletes elavate inimeste või sin-

- na suvepuhkusele siirduvate inimeste vaktsineerimist;
- 3) vaktsineerimata inimene võib puukide eemale peletamiseks manustada nahale (mitte aga limaskestale) putukatõrjevahendeid ehk repellente vastavalt tootja juhendile. Repellente võib kanda ka riieteile, mida ohupiirkonnas liikumisel kantakse;
- 4) puugiründe kiireks avastamiseks tuleks kanda heledat riietust (sellel märkab kergemini puuke), pikasäärelisi saapaid, pikki pükse, mille sääred tuleb tõmmata saabaste peale, ning suletavate kinniste ja kaeluse või kapuutsiga pluusi või jopet; enne töö- või eluruumi sisenemist tuleb kaitseriietus eemaldada ja hoolikalt läbi kloppida ning seejärel hoida seda tavariietusest eraldi.

PUUKENTSEFALIIDI VASTU VAKTSINEERIMINE

Puukentsefaliidi vastu vaktsineerimine ei kuulu riiklikku immuniseerimiskavasse ning riik ei kata selle kulusid. Puukentsefaliidi vastu vaktsineerimiseks on Eestis kasutusel kaks vaktsiini: TicoVac ja Encepur. Nende kasutamishüpsid on mõnevõrra erinevad. Vaktsineerimisega tuleb alustada hilistalvel või varakevadel, et puukide bioloogilise aktiivsuse saabudes oleks ohus-

Järvamaa on Eestis ainus epidemioloogiliselt soodne maakond, kus inimesed nakatuvad puukentsefaliiti harva.

tatud inimesel juba immuunkaitse. Viirusevastased kaitsekehad ilmuvad verre 14–21 päeva pärast esmase vaktsiiniannuse manustamist.

TicoVaciga vaktsineerimise annused on erinevad täiskasvanule (0,5 ml) ja lapsele (0,25 ml).

TÄISKASVANU (≥16-AASTASE) VAKTSINEERIMISE SKEEM:

- I annus (0-päev),
- II annus 1–3 kuud pärast esimest annust,
- III annus 5–12 kuud pärast teist annust.

Korduvvaktsineerimine on vajalik immuuntaseme säilitamiseks. Korduvannus manustatakse kolm aastat pärast III annuse manustamist ning seda korratakse iga kolme aasta tagant. Mitteendeemilistes piirkondades võib korduvannuste manustamise intervall olla 3–5 aastat.

Juhul kui töötaja peab kiiresti siirduma puukentsefaliidi riskipiirkonda või vaktsineerimisega alustatakse alles suvel, kasutatakse kiirimmuniseerimise skeemi:

KIIRIMMUNISEERIMISE SKEEM

- I annus (0-päev),
- II annus 2 nädalat pärast I annust,
- III annus 5–12 kuud pärast teist annust.

Lapse (1–16-aastase) vaktsineerimine toimub täiskasvanuga analoogse skeemi põhjal. Esimene korduvvaktsineerimine toimub 3 aastat pärast III annuse manus-

tamist ning järgnevaid korduvvaktsineerimisi võib teha 3–5-aastase intervalliga.

Encepuriga vaktsineerimise annused on erinevad, täiskasvanule (0,5 ml) ja lapsele (0,25 ml).

TÄISKASVANU (ALATES 12. ELUAASTAST) VAKTSINEERIMISE SKEEM:

- I annus (0-päev),
- II annus 1–3 kuud pärast I annuse manustamist,
- III annus 9–12 kuud pärast II annuse manustamist.

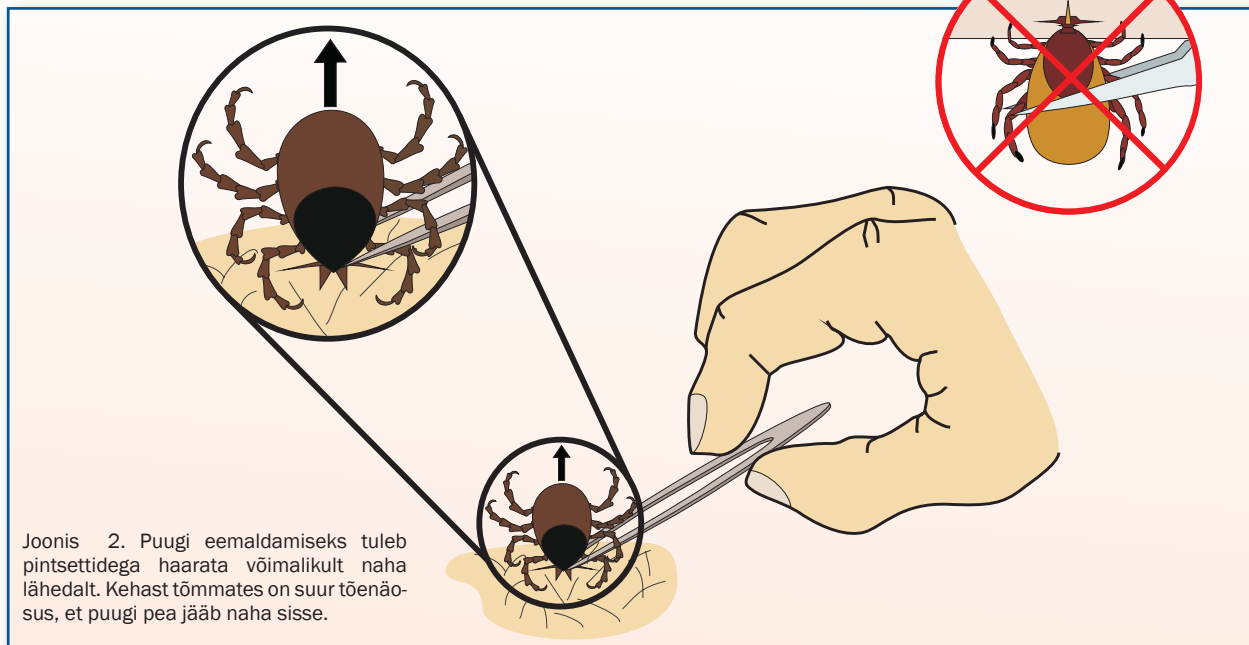
Korduvvaktsineerimine toimub 3 aastat pärast III annuse manustamist ja seejärel iga kolme aasta tagant.

KIIRIMMUNISEERIMISE SKEEM

- I annus (0-päev),
- II annus 7. päeval,
- III annus 21. päeval ning korduvimmuniseerimine 12–18 kuud pärast III annuse manustamist.

Lapse (1–11-aastase, viimane kaasa arvatud) vaktsineerimise skeem on analoogne täiskasvanu vaktsineerimise skeemiga.

Juhul kui vaktsineerimata inimene on viibinud puukentsefaliidi riskipiirkonnas ja puuk on teda rünnanud ning 1–2 nädala pärast tekivad palavik, pea- ja lihasevalud, vahel ka kaelakangestus, tuleb kiiresti pöörduda perearsti poole ning teatada puugihammustusest. Ootamine ei ole õigustatud, sest nädal hiljem tekib juba kõrge palavik ja ajupõletiku tunnused. ■

Töökeskkonna pidev parandamine on iseenesestmõistetav

Sandra Maasalu
Vabakutseline ajakirjanik

Eesti suurim trükiettevõtte, Eesti Meedia kontserni kuuluv AS Kroonpress on töökeskkonna täiustamisel saavutanud sellise taseme, et probleemseid kohti tuleb tikutulega otsida. Sellest hoolimata leiab firma, et alati saab midagi veelgi paremaks muuta.

Kroonpressi tööle kandideerijate kommentaarid kinnitavad, et ettevõtte on õigel teel. “Ringkäigul tootmisruumides kiidavad kõik, kui puhas meil siin on,” räägib personalijuht Merle Okas, kes ühtlasi tegeleb töötervishoiu ja tööohutuse küsimustega.

TÖÖTAJAD TEEVAD ETTEPANEKUID

Tänane olukord on kuue aasta pikkuse süstemaatilise töö tulemus. Merle Okas alustas oma ametis aastal 1999, töökeskkonna küsimustega alustas ta aastal 2000 ning siis hakati taotlema ka ISO 14 001 keskkonnajuhtimissertifikaati, mis on väga tihedalt seotud töökeskkonnaga. Lisaks sellele, et ISO standard eeldab maksimaalselt keskkonnasäästlikku tootmist, seab see Okase sõnul isegi töökeskkonnale suuremad nõudmised kui Eesti seadusandlus. Keskkonnajuhtimissüsteemi aluseks on pidev arendamine ja täiustamine kõigis valdkondades. “Kui me tahame hoida sertifikaati ja, mis seal salata, ka töötajaid, siis on meil kohustus töökeskkonda pidevalt parendada,” selgitab Okas. “Alati leiab midagi, mida paremaks muuta – isegi pisiasjad mõjutavad.”

Kroonpress paistab silma juhtkonna ja töötajate vahelise tiheda suhtlemisega. Kõik töötajad on täitnud spetsiaalse töökeskkonna riskianalüüsi ankeedi, kus on küsimused töökeskkonnategurite kohta. Hinnangut paluti nii tööaja, töö raskusastme kui võimalike ohutegurite kohta. “Igaüks on saanud kirja panna, mis teda töökeskkonnas ohustab või mis töökeskkonda ebamugavaks muudab,” selgitab Okas. Kui mõni kirja pandud vastus jäi segaseks, räägiti töötajaga eraldi üle, et oleks selge, mida ta täpselt on silmas pidanud. Küsitluslehtede vastuste põhjal viidi läbi riskianalüüs ja koostati tegevuskava. “Kui ikka ühte ja sama asja on ühes osakonnas mitu korda mainitud, siis järelikult seal on mingi probleem. Oleme üritanud sel juhul lahendust otsida, kuidas olukorda paremaks muuta,” räägib Okas küsitluse otsestest tulemustest.

AS Kroonpress tegeleb ajalehtede, ajakirjade ja suuremahuliste reklaamtrükiste tootmisega. Sealsetes trükimasinates valmivad muuhulgas ajalehed Postimees, SL Õhtuleht, Äripäev ja Maaleht ning ajakirjad Kroonika, Nädal, Stiil ja Kodukiri. Töötajaid on kokku 225, neist 200 tootmises.

ISO süsteemid eeldavad, et töötajad saavad igal ajal välja käia omi mõtteid alates töötervishoidu ja tööohutust puudutavatest küsimustest kuni kvaliteedi parandamise ettepanekuteni. Välja on töötatud spetsiaalne küsitlusleht, mida igaüks saab riietusruumide juurest võtta, täita ja sekretäri juures asuvasse postkasti panna. Okas märgib, et alguses ei kippunud töötajad seda võimalust väga kasutama, sest arvati, et neid nagunii keegi ei kuula. Nähes, et juba esimestest ettepanekutest alates hakkasid toimuma silmanähtavad muudatused, said inimesed julgemaks.

“Töötajatelt on tulnud igasuguseid asjalikke ettepanekuid,” nendib Okas. Muidugi soovitakse aeg-ajalt ka midagi, mida materiaalsel või muudel põhjustel pole vähemalt kohe võimalik täita. “Siis me oleme alati üritanud inimesele selgitada, miks ei saa, ning kui töötaja saab aru, miks seda praegu teha ei saa, siis ta on ka rahulolevam.” Näiteks on töötajaid seganud tootmisruumides seisvad valmistoodangu alused, kuid kuna majas on ruumipuudus, siis pole neid praegu võimalik kusagile mujale paigutada. Käesolevasse aastasse planeeritud juurdeehituse valmine peaks seda probleemi vähendama.

Lisaks oma mõtete paberil esitamise võimalusele on iga töötaja oma ideedega alati oodatud personalijuhi või osakonnajuhatajate jutule. Kõik, mis häirib, tuleks välja öelda, sest ainult nii saab koos lahendusi otsida. Töötajate maitset ja mugavust on arvestatud isegi tööriietuse ja jalanõude valikul. Kui kellelgi on olnud erisoo näiteks kinnaste osas, siis võimaluse korral on firma ikka vastu

tulnud. “Me oleme üldiselt üritanud töötajate soovidega arvestada. Oleme andnud ikka mitu varianti valida,” räägib personalijuht Kroonpressi paindlikust lähenemisest. Loomulikult julgustab ettevõtte koostöövalmidus töötajaid rohkem oma arvamust avaldama.

KESKKONNASÕBRALIKUMAD KEMIKAALID JA TURVAPIIRDED

Mis on siis Kroonpressis ära tehtud? Teatud ruumidesse on paigaldatud konditsioneerid ja ventilatsioon. Näiteks kurtsid töötajad poognatrukimasina ruumis UV-lakimasina juures lakihaisu. Lisaventilatsioon lahendas selle probleemi.

Nii töötajate tervise kui loodussäästlikkuse huvides on hakatud kasutama keskkonnasõbralikumaid kemikaale. Näiteks vahetati trükimasinate puhastamisel välja üliefektiivne, kuid tervisele ohtlik toluooli sisaldanud trükikummipesuaine. Uus ei ole küll nii tõhus, kuid see eest kahjutu töötaja tervisele

Kuigi valguse tugevus vastab nõuetele, kurtsid töötajad, et mõnes kohas on pimedavõitu. Ettevõtte arvestas nende muret ning valgustust parandati nii trükimasinate ja köiteseadmete juures kui ka mitmel pool mujal. Metalliosakonnale leiti põhihoonest väljaspool uued ruumid, mis on oluliselt parandanud sealsete töötajate töö- ja olmetingimusi.

Levi- ja köiteosakonnas on jalgade alla küsitud ergonomilisi matte. Nii ei väsi jalad ära ning on mugavam seista. Kui töötajad kurtsid ühes tootmisruumis liigse tolmu üle, telliti puhastusfirmalt lisaks tavapärasele koristamisele ka märgpesu.

Süüa saavad töötajad Kroonpressi laiendatud ja remonditud rõõmsavärvilisel kujundatud kohvikus, kus on alati olemas kohapeal valmistatud värsked toidud. Pinna suurendamise ja uute seadmete ostmisega parandati nii kohviku töötajate kui küllastajate mugavust. Merle Okas märgib, et kohvikut kasutatakse päris aktiivselt, ehkki muidugi on alati ka neid, kes kodunt söögi kaasa võtavad. Ta lisab, et töötajad käivad kohvikus söömas isegi vahetusest vabal päeval. Õise vahetuse inimestel on võimalus eine ette ära tellida. See pakitakse karpi ja öösel saab seda kohvikus asuvas mikrolaineahjus ise soojendada.

Mitmesse kohta tootmises on juba ehitatud ja kavas veelgi ehitada tööplatvorme, et tagada mehaanikutele seadmete hoolduse ja remondi ajaks ohutum ja mugavam juurdepääs. Vastasel korral peaks kasutama redelit. Töötajatele vähegi ohtlikuna tundunud kohtadesse on paigaldatud turvapiirded. Näiteks kaitseb selline piire traatimisemasina ruumi kütteradiaatoreid. Muidu on oht, et 800 kilo kaaluv toodangualus võidakse kogemata vastu radiaatorit lükata, mis võib puruneda ja suure surve all olev tulikuum vesi radiaatorist välja pursata.

TÖÖÕNNETUSED KERGED

Tööõnnetusi juhtub keskmiselt kaks korda aastas ja need on valdavalt kerged. Väga ohtlikke kohti ja tööposte ettevõttes Okase sõnul polegi. Tervist kahjustavaks loetakse vaid ajalehepakside tõstmist väljastuses. Siinkohal

Töötajatele vähegi ohtlikuna tundunud kohtadesse on paigaldatud turvapiirded. Näiteks kaitseb selline piire traatimisemasina ruumi kütteradiaatoreid.

Foto: Nele Tammeaid

Personalijuht Merle Okas näitab küsitulehte, mida igaüks saab riietusruumide juurest võtta ja täita.

Foto: Nele Tammeaid

Töötajate maitset ja mugavust on arvestatud isegi tööriietuse ja jalanõude valikul. Nii saavad soovijad näiteks kanda teksasid.

Foto: Nele Tammeaid

Töötajate käsutuses on rõõmsavärviliselt kujundatud kohvik.

Foto: Nele Tammeaid

on abiks töötervishoiuarst, kes selgitab, milline on õige ergonomiline asend raskuste tõstmisel. Nagu tootmisettevõttele iseloomulik, on probleeme sundasenditega. Töötervishoiuarst on töötajatele soovitanud sobilikke spordialasid ja võimlemisharjutusi. Firma kulul saavad soovijad käia võrk- ja korvpalli mängimas ning kord kuus perega uisutamas. Samuti tasub ettevõtte Tartu nelikürituse (Tartu maraton, Tartu jooksumaraton, Tartu rattaralli, Tartu rattamaraton) osavõtutasud kõigile soovijatele.

REGULAARSED ÕPPUSED

Mitmete isikukaitsevahendite kasutamine on Kroonpressis tervise hoidmise nimel kohustuslik. Varvaste kaitseks raskuse jala peale kukkumise puhuks tuleb kanda spetsiaalseid tugevdatud varbaosaga kingi. Olenevalt ametikohast on kasutusel vastavad kindad ja kaitseprillid. Kui müra on liiga kõrge, on lubatud piiridesse (müra vähendamiseks paigutati ühes osakonnas näiteks kompressorid katusele), on tootmisruumides kohustuslik kanda kuulmiskaitsevahendeid.

Kohati on olnud probleeme ka isikukaitsevahendite vajalikkuse selgitamisega. “Mõnele tundub, et müra ei ole nii suur, osa töötajaid räägib, et pikemaajalisel kandmisel kõrvaklapid rõhuvad ja panevad pea valutama,” selgitab Merle Okas vastuseisu põhjusi. Kõige paremaks lahenduseks on osutunud kõrvatropid, mis on töökohtadel igal pool käepärast.

“Paljust ettevõtetest erineb me ilmselt teiega poolest, et viime regulaarselt läbi tööohutuse ja töötervis-

hoiulaseid õppusi. Näiteks vähemalt iga kahe aasta tagant on meil tuletrükiõppus,” märgib Okas. Uusi töötajaid juhendatakse enne ametisse asumist põhjalikult. Trükaliõpilaste jaoks on välja töötatud koolitusprogramm, milles on eraldi punktid tööohutuse ja -tervishoiu kohta. Neil teemadel on töökohtadel materjal olemas ka paberil. Osakonnajuhatajad jälgivad masinate ohutust pidevalt. “Nii meil ei ole, et üks inimene teab ja teeb kõike ning teised üldse kaasa ei tule,” ütleb personalijuht. “Nii ei saaks head tulemust.”

Tööohutuse- ja töötervishoiu jooksvate küsimustega tegelevad nii personalijuht, haldusdirektor kui osakonnajuhatajad. Valitud on kaheksast töökeskkonnavolinikust koosnev töökeskkonnanõukogu, kus on nii töötajate kui tööandja esindajaid. See käib koos kaks korda aastas. Enne koosolekut viivad kõik volinikud kokkulepitud valdkonnas läbi sisekontrolli ja esitavad aruande. Igaüks saab oma mõtete ja tähelepanekutega sõna võtta.

KAKS KOLMANDIKKU ÄRKVELOLEKU AJAST VÕIMALIKULT MEELDIVAKS

Okas räägib, et tema tööle asudes tuli tegelda kõige pakilisemate küsimuste lahendamisega, kuid nüüdseks on jõutud nii kaugele, et tuleb lausa otsida, mida veel saaks töökeskkonnas täiustada. “Mõtleme, et peab ju midagi sellel alal paremaks tegema – aga mida? Siis nad [töökeskkonnavolinikud] käivad ja uurivad ja mõtlevad. Pärast tihti on koosolek koos, kus ei osatagi midagi erilist välja tuua.”

Tööpõllu lõppemist töötervishoiu valdkonnas Okas siiski ei pelga. “Usun, et arenguruumi kindlasti veel on.” Näiteks leviosakonna stakkeri ehk lehtede pakkija juures on monitorid, millelt tootmisprotsessi jälgitakse. Kuna need paiknevad teisel pool tootmisliini, kurdavad töötajad liiga suure vaatamiskauguse üle. Praegu püütaksegi firmas välja mõelda, kuidas neid lähemale tuua.

Köiteosakonnas jõude seisvale vanale kraanale, mida on ebaotstarbekas lahti monteerida, on kavas paigaldada tökiskingad, et igal juhul välistada selle paigast nihkumist.

Seoses tootmise laienemisega osetatakse tänava uus trükimasin ja rajatakse juurdeehitus. Töötajad saavad uued riietusruumid ja puhkeruumi.

Merle Okas saab uusi mõtteid töökeskkonna parandamiseks avara pilguga ringi vaadates ja teiste tootmisettevõtete inimestega suheldes. Ikka saab küsida, kuidas üks või teine firma on mingi probleemi lahendanud. Ideid leiab ka Internetist ja Eesti Töötervishoiu ajakirjast.

“Mõned imestavad, et miks me töökeskkonna nimel nii palju pingutame,” arutleb Okas ja vastab, et tööjõuturul valitseva põua tõttu on hästi oluline muuta ettevõtte töötajatele atraktiivseks. Põhiline ei ole mitte see, et kõik oleks pelgalt seaduslik, vaid et töökoht oleks töötajatele ohutu ja mugav ning neile meeldiks meil töötada. Tööl veedame ju siiski kaks kolmandikku oma ärkveloleku ajast. Merle Okas tunnetab töötajate puudust, kuna tegeleb seoses Kroonpressi laienemisega uute inimeste värbamisega. “Püüame saavutada, et vanad ja kogenud töötajad ära ei läheks, ja üldiselt ei lähe ka, liikumist on vähe. Kroonpressi hinnatakse.” ■

KOMMENTAAR

Milleks on vajalik töötervishoiu ja -ohutuse juhtimine? Kuidas seda korraldada?

Harri Alaru
Tööinspektsiooni Tartumaa inspektsiooni inspektor

Töötervishoiu ja tööohutuses on kõik toimingud omavahel seotud, ja seotud ka inimestega – töötajatega –, kelle nimel seda teha tuleb. Esmapilgul näib kõike võimalult palju. Kuidas teha nii, et midagi viltu ei läheks või midagi olulist tegemata ei jääks?

Kui asja veidi analüüsida, saab selgeks vajadus luua süsteem. On vaja mobiliseerida kõik töötajad, moodustada vajalikud struktuurid (töökeskkonnaspetsialist, töökeskkonnavolinik ja töökeskkonnanõukogu), korraldada neile väljaõpe ning jaotada ülesanded juhtiva personali vahel.

Töökeskkonna korraldamises osalevad kõik töötajad.

Töötervishoiu ja tööohutuse juhtimise aluseks on võimalik valida Eesti standard EVS 18001:2006, mis sobib ISO 14001 põhimõtetega ja moodustab osa ühtsest keskkonnajuhtimise süsteemist. Standard eeldab pidevat ja süsteemset planeerimist, elluviimist, kontrollimist. See on üks võimalus püstitada eesmärgid töökeskkonna süsteemseks parandamiseks, täites samas kõiki seadusega pandud kohustusi ning saades eeliseid konkurentide ees. Töötervishoiu ja -ohutuse juhtimise süsteem on hea juhtimistava osa.

Aksiaseltsis Kroonpress on efektiivselt rakendatud töökeskkonnajuhtimise süsteemi – olemas on ettenähtud struktuurid ning korraldatud on ettenähtud koolitused, töötajate väljaõpped ja tööohutuse juhendamised. Ettevõttes on koostatud ja kinnitatud eeskujulik tööohutuse dokumentatsioon. Töötajad käivad regulaarselt töötervishoiuarsti juures tervisekontrollis. Töötervishoiuarstide soovitusi võetakse arvesse ning töötajad saavad ettevõtte kulul vajalikku taastusravi. Töökeskkonnajuhtimisse on haaratud kõik töötajad. Kõik toimingud registreeritakse. Korraldatud süsteem on igati vastavuses õigusaktide mõttega.

Tööinspektor Soone – habras naine karmis ametis

Toomas Šalda
Eesti Raadio

Jõgevamaa tööinspeksiooni Põltsamaa tööinspektor Valentina Soone on üht-aegu sõbralik, range ja tagasihoidlik. Ega ta avaliku tähelepanu üle suurt rõõmusta, tööd teeb aga hingega. Sellest annab tunnistust tõik, et kui Eesti Töötervishoid Tööinspeksioonist maad uuris, keda inspektoritest väljaspool Tallinna eriti võiks esile tõsta, siis osutus selleks just Soone.

Tööstus- ja tsiviilehituse eriala lõpetanud Valentina (omade jaoks hüüdnimega Valli) Soonest sai tööinspektor 1994. aastal, nii et kogemust on naisel juba üle kümne aasta. Alguse sai kõik nii: “Jõgevamaa Tööinspeksiooni juhataja Tiit Gorinoviga tuli jutuks, et sellisele töökohale on inimest vaja. Käisin pealinnas läbi-rääkimistel ja tööle vormistamas ning siiani olen siin,” räägib naine.

Enne seda oli ta Põltsamaa Majandusühistus juhatause esimehe asetäitja ehituse alal. Koht aga koondati ning nõnda see inspektoriks saamine käis. Uus amet sobis Valentinale sellegi tõttu, et ka varasematel töökohtadel (lisaks ametiühingu liinis) tuli tal tööohutuse ja -tervishoiuga tegeleda juba 1970-ndatest saadik. Nagu ta ise ütleb – sisuliselt terve elu.

MIS SIIS NENDE AASTAKÜMNETE JOOKSUL KA MUUTUNUD ON?

Soone nendib, et tegelikult on päris palju siiski sama. “Kaheksakümnendatel oli kollektiivlepingute üks kohustuslik lisa töökaitsekokkulepe,” toob ta välja. “Neis asutustes, kus kollektiivlepingut ei sõlmitud, tuli töökaitsekokkulepe sõlmida omaette dokumendina. Samuti oli vaja ette näha abinõud, mis parandaksid töötingimusi. See on sisuliselt sama, mis praegu nõutav töökeskkonna riskianalüüs ja viimase alusel koostatud kirjalik tegevuskava, milles nähakse ette ennetusabinõud terviseriski vältimiseks või vähendamiseks,” räägib ta. “Kaheksakümnendate lõpus tuli kasutusele ka kolmeastmeline asutusesisene kontroll. Seegi on enam-vähem sama, mis praegune süstemaatiline töökeskkonna sisekontroll,” kirjeldab Soone.

Siiski on palju ka muutunud: “Suhtumises on küsimus. Tööandjatega on probleeme: nad ei kipu sageli aru saama, et riskianalüüsi tegemine ei ole pelgalt formaalsus. Ei mõisteta selliseid elementaarseid asju, et masinatel peavad katted peal olema, kasutusse võetaval tehnikal peab

Valli Soone on tööohutuse ja -tervishoiuga tegeleenud varsti juba 40 aastat ning on praeguseks üks hinnatumaid tööinspektoreid Eestis.

Foto: Daisy Lappard

olema eestikeelne kasutusjuhend, mille on kohustatud masinaga kaasa andma juba maaletooja.”

VAHEL KA KUTSUTAKSE

Enne avamist tuleb üle vaadata kõik uusehitised ja renoveeritud tootmishooned. On suur vahe, kas külastada ettevõtet ette teatades või teatamata: ”Olukord on kahel puhul sootuks erinev, sageli näen Potjomkini külasid.” Valentina meenutab juhust, kus juhataja kabinetist suunduti ringkäigule mööda ettevõtet ja tolumaskid olid ees ka sellistel töökohtadel töötavatel meestel, kus neid kohe mitte tarvis pole. ”Küsisin töömeestelt, et milleks need maskid teil peas on, nad ei osanud midagi kosta. Tundus, et taheti lihtsalt minule ettevõttest head muljet jätta.” Ja see ei ole ainus kord, kui asju püütakse ilustada. Seda, et ülemustel tööinspektsiooni tuleku puhuks laua all lausa häirenupp oleks, Valentina Soon siiski ei usu. Küll aga meenutab ta juhust vanas kontoris Põltsamaa postkontori peal: ”Hoonel tehti katust, ja kohe kui katusepanijad mind nägid, jooksid kribinal-krabinal katusele alla, sest kiivrid ja ohutusvööd puudusid.”

“EGA MEIL EI JUHTU MIDAGI”

Peamised põhjused, miks tööohutus- ja töötervishoiu nõudeid ei täideta, on tavaliselt ikka raha ja suhtumine ”Ega meil ei juhtu midagi”. Aga näed, juhtub! ”Minu praktika üks viimaseid kõige raskemaid juhtumeid leidis aset mullu novembris. Hommikul poole kuue paiku tekkis traktori söödamikseris ummistus. Juht väljus kabiinist, võttis kätte raudkangi, läks mikseri paremale küljele ning hakkas astuma mikseri diislile, et liikuda edasi hammasrataste kasti peale ja minna ummistust kõrvaldama. Kuna ta ei olnud jõuvõtuvõlli seisanud, haaras aga katteta jõuvõtuvõlli kardaaniliigendist väljaulatuv tihvt tal pükstest või kummikust kinni ja rebis katki mehe sääreluu.

Õnnetuse põhjusteks oli kaitsekatte puudumine mehhanismil ja tõkestamata pääs ohualale. Selle tulemusena peab praegu viiekümneaastane täies elujõus mees leppima proteesiga. ”Juhtumi kohta algatas meie uurija kriminaalasja, mida uurib edasi Jõgeva politsei,” räägib naine. Samas peab ta Õnne piimakarjatalu, kus kirjeldatud tööõnnetus juhtus, siiski vägagi korralikuks ettevõtteks.

PALJU KUKKUMISI

Sagedaseks probleemiks, millega Soone on kokku puutunud, on kukkumised töökohtadel. Nii kõrgemalt kui ka samal tasapinnal. Kukkumised ei toimu üksnes ehitusel, vaid ka teistes tegevusvaldkondades. Näiteks seisis töötaja auto kastis väetisekottide otsas ja tropis kotte kraana noole otsa. Lumesajus ja ebapiisavas valguses kaotas ta tasakaalu ja kukkus 2,45 m kõrguselt üle autokasti ääre külmunud, õrna lumekorraga pinnasele. Kannatanu kaotas teadvuse.

Mitu aastat tagasi tuli Valentinal kokku puutuda ka ühe surmajuhtumiga. Teadmata asjaoludel kukkus töötaja

MILLINE ON INSPEKTORI IGAPÄEVATÖÖ?

Oma igapäevatöös käib inspektor plaanipäraselt ettevõtteid kontrollimas ja korraldab ka ootamatuid visiite. Tööülesannete hulka kuulub töötervishoiu ja tööohutuse ning töösuhteid reguleerivate õigusaktide täitmise kontrollimine; töökeskkonnas kasutatavate isikukaitsevahendite ohutusele vastavuse kindlakstegemine ning surmaga lõppenud ja raskete tööõnnetuste ja kutsehaigestumisuhtumite uurimine. Samuti võib inspektor seaduses ettenähtud juhtudel anda nõusolekuid ja kooskõlastusi või nendest keelduda, rakendada sunniraha seaduses ettenähtud juhtudel ja ulatuses, peatada töötaja või teiste isikute elule ohtliku töö tegemise ning keelata eluohutliku töövahendi kasutamise.

otsaesise vastu põrandat ja sai raskeid kehavigastusi, mis põhjustasid kohese surma sündmuskohal. Tavaliselt piirdub õnnetus siiski kätt- või jalgapidi kuhugi vaheajamisega.

ETTEKIRJUTUSTEST EI PÄÄSE, KUID SUHTED ON HEAD

Ettekirjutuste tegemisest ei pääse Valentina pea kunagi. Suurimaks murelapseks on ikka masinate kaitsekatted – nende puudumise tõttu tuleb sageli keelustada töövahendite kasutamine. ”Eelmises kvartalis tuli keelustada näiteks seitse töövahendit. Seda kahe ettevõtte peale kokku. Mõlemas käisin muidugi ette teatamata,” nendib ta.

Lisaks katetele tuleb regulaarselt kontrollida ka töövahendeid endid. Kahjuks ei täideta nii mõneski asutuses valmistaja loodud kasutusjuhendi nõudeid. Mõni kuu tagasi ühes ettevõttes asus töötaja sildkraana telfri konksu otsa haagitud magneti abil 392 kg kaaluvat terasplaati teistsaldama. 0,6–0,7 m kõrgusel andis magnet järele ja plaat kukkus tööilise vasakule jalale. Turvasaapas jalga jäi plaadi serva alla ja sai raskelt vigastada. Õnnetuse põhjus oli, et tööandjal oli tegemata tõstemagneti perioodiline kontroll, seega oli täitmata valmistaja kasutusjuhendis ettenähtud nõue. Kasutusjuhendis oli selgelt kirjas, et perioodiline kontroll tuleb läbi viia kord aastas.

Kõigele vaatamata kinnitab Valentina, et saab oma tööpiirkonnas kõigi ettevõtete juhtidega hästi suheldud. Ja nii palju üksteist tuntakse, et äraostmist pole isegi proovitud. Kui asi ikka on kehvasti, ettekirjutustele ei reageerita ja midagi paremaks ei muutu, rakendab ta sanktsioone.

TÖÖPÖLD ON LAI

Soone tööpiirkond hõlmab peale Põltsamaa linna ka Põltsamaa, Puurmani ja Pajusi valdu – seega on tööpõld lai. Kontor on aga kitsuke. Ka tööautot Valentina käsutuses ei ole ja seega ajab ta läbi isiklikuga. ”Muidugi võiks asutuse poolt liiklusvahend olla, aga ressurssi pole,” on ta mõistev. Rahalise poolega on seotud ka asjaolu, et inspektsiooni ei tule tööle noori. Valenti-

na selgitab: "Töötervishoidu, tööohutust ja töösuheteid ning haldus- ja vääртеomenetlust reguleerivaid õigusakte, mida me peame teadma ja mille täitmise järele riiklikku järelevalvet teostama, on umbes kaheksakümmend. Töömahtu ja palga suurust kõrvutades on selge, et noori see ei tõmba." Tänavu palgaaste veidi tõusis, kuid alustava inspektori palk jääb ikkagi Eesti keskmisele alla.

Suurimaks selle ameti esitatavaks nõudeks peab ta järjepidevust, mida ta ise on suutnud säilitada. Just töökogemused, mis kogunevad aastatega, annavad võimaluse oma tööga toime tulla.

OMA INIMENE

Kodukohast kaugemal Valentina tööinspektor olla ei tahaks, sest selles ametis on oluline inimesi tunda. "Ma olen üle poole oma elust elanud Põltsamaal ja eelmistel töökohtadel töötanud juhikohal, sellest tulenevalt mind tuntakse. Riikliku järelevalve teostamisel ja riikliku sunni kohaldamisel peab tööinspektor olema sõltumatu ning kandma oma otsuste tegemise eest vastutust seaduses ettenähtud korras. Põllumajandusettevõtete asukohaga oli mul pisut raskem, neid tuli juba ametis olles tundma õppida. Aga nüüdki tuleb vahel kaardilt uurida, kuhu ma üldse sõitma pean, ja mõnikord olen sunnitud kohalikele mõnda ettevõttesse või lauta jõudmiseks juhatust küsima," räägib ta.

Võhiku küsimusele, et mida seal laudas nii väga kontrollida on, vastab Valentina, et ka laudas peavad olema normaalsed töö- ja olmetingimused, sageli on sõnnikukraapidel katted pealt ära, töötajad töötavad ilma puhkepäevadeta jne. Alles veebruaris üritas üks tööandja varjata, et töötaja oli laudas sõnnikukraabi ummistuse likvideerimisel jäänud jalaga liikuva kraabilindi vahele. Jalg sai loomulikult vigastada. Kuna kannatanule oli vaja arstiabi, tuli meile arsti teatis tööõnnetuse tagajärjel tekkinud kehavigastuse raskusastme määramise kohta. Tööandja jättis toimunud tööõnnetuse uurimata ja raporti esitamata, mistõttu tema jaoks lõppes lugu vääртеomenetlusega.

USALDUSLIK MAINE

Üsna tihti astuvad töötajad Valentina kabinetist läbi või küsivad tänaval nõu. "Minu poole pööratakse töölepingute, töötasude, tööaja kasutamise ja tööohutuse küsimustega," räägib ta. Valentina Soon annab nõu ja jätab kõik signaalid hoolega meelde – vajadusel läheb teeb märgitud ettevõttele visiidi. Vahel tuleb täpselt sama teemaga tema juurde ülemus, kes kõneleb aga asjast alluvaga võrreldes sootuks teise nurga alt. On ka kordi, kus tööinspektori nõuannetest ei piisa – mõnda asjaolu on võimalik lahendada ainult töövaidluskomisjonis või kohtus.

KIIDAME KA!

Soone sõnul on tublid mandri-Eesti tuntumad ja edukamad ettevõtted, nagu näiteks AS Põltsamaa Felix,

E-Piim Põltsamaa Meierei, AS Konesko Põltsamaa tehas, AS TK-Team ja AS Kitzinger-Progress. Edukus ei tähenda, et tööinspektor sealt alati "tühjade kätega" lahkaks. On sealgi ettekirjutusi tehtud ja mõnes neist ka vääртеgu menetletud. Näiteks on naistel raske tõsta juustukange, on olnud õnnetusi ohtlike kemikaalidega, on ette tulnud raskete tagajärgedega kehavigastusi jm.

Oma töö päikeselisema poole kohta ütleb Valentina, et kõige suuremat rõõmu teeb uute kaasaegsete töökohtade loomine, uute töövahendite kasutuselevõtmine. "Näiteks puiduettevõtte AS Puit-Profil, mis alustas vanas kolhoosi töökojas, on ehitanud sellest korraliku tööstuse viiekümne töötajaga. Kasutatakse uusi kõigile ohutusnõuetele vastavaid seadmeid," kiitis ta. Sealgi avastas tööinspektor mõned puudused, tuli vormistada ettekirjutus, aga kõik kitsaskohad kõrvaldati kiiresti.

AJALEHT ON ABIKS

Mis sellest, et staaži on palju, kõikidesse kohalikesse firmadesse ei ole Valentina Soon veel jõudnudki. "Uusi asutusi ja ettevõtteid luuakse pidevalt juurde – vahel saan nende kohta infot kohalikest lehest või töötajate signaalide kaudu. Siis saab uuritud, et kellega ja millega tegu ning kuidas eeskirjade täitmisega lood on," räägib ta. Muret teeb inspektorile asjaolu, et tihti otsitakse töötajaid ajalehekuulutuste kaudu ja lisatud on vaid telefoninumber. Inspektoril ei jää ettevõtte kohta info hankimiseks üle muud, kui pakkuda tööle iseennast, aga siin on jälle see häda, et ümbruskonnas hästi tuntud Vallit kiputakse hääle järgi ära tundma.

UUSI HOONEID EI TAHETA NÄIDATA

Kord näeb ette, et kolm päeva enne ehituse algust tuleb Tööinspektsioonile saata teatis. Kui palju seda tehakse, sõltub Soone sõnul kohalike omavalitsuste ehitusnõunikest. "Tihti juhtub, et jõuan kohale ajalehest saadud info põhjal või sõidan lihtsalt mööda ja näen, et midagi ehitatakse. Teatise saan siis, kui olen kohal käinud ja kopp on ammu maasse löödud," on ta nõrdinud. Lootusetust tekitab olukord, kus tema poole pööratakse alles enne kasutusloa väljaandmist, kui selgub, et üks väga oluline paber on puudu. Tullakse tema kabinetist ja süütu näoga küsitakse allkirja. "Nii need asjad ei käi. Ma pean oma silmaga kõik töökohad ja töövahendid üle vaatama. Kas olmeruumid on olemas? Vähetähtis pole ka sissepääs, et töökohale ei pea üle kivide ja kändude ronima. Mõõdistamised on tegemata – valgustus, müra, ventilatsioon, elekter. Kõik töökohad peavad ju vastama "Tegevusaladele ja töövahenditele esitatavate töötervishoiu ja tööohutuse nõuete" määrustele. Nii juhtubki sageli, et lihtsalt ei saa seda igatsetud allkirja anda. Üldjuhul on ülemused sellistes situatsioonides arusaajad, vahel isegi tänulikud. Läheb kuu või teine, needki asjad on korda tehtud ja tootmine võib alata.

Valentina Soone kontrollib mõnikord uute ettevõtete töötingimusi nii, et helistab neile ja pakub end tööle. Aga sageli on häda selles, et ümbruskonnas hästi tuntud "Valiti" kiputakse hääle järgi ära tundma.

Foto: Daisy Lappard

Valentina Soone Merko ehitusobjektidel
Ühispanga ehitusel

Foto: erakogu

KOOLITUSED JA VABA AEG

Üheks motivatsiooniallikaks peab Valentina koolitusi. “Neid korraldab õnneks meie keskus päris usinalt. Just viis päeva tagasi oli viimane, sain võlaõigusseaduse kohta targemaks. Kuna ma teostan riiklikku järelevalvet ka töösuhete üle ja nõustan nii tööandjaid kui töövõtjaid, siis olingi kutsutud koolitusel osalema,” on ta vägagi rahul. Enne seda oli hiljuti mootorsõidukijuhtide töö- ja puhkeaja koolitus. Muret teeb, et kõigi seaduste ja nende rakendusaktide jõustumisega ei kaasne kohe vajalikke täienduskoolitusi.

ELU EI KOOSNE AINULT TÖÖST

Teatri- ja kontserdielamusi hangib Valentina Soon tavaliselt Tartust. “Eks teatrid käivad siingi, aga meie ilus kultuurikeskus ei ole ikkagi päris see mis ehtne teatrihoone,” kirjeldab ta. Muusikast peab Valentina samuti lugu: kaks nädalat enne meie jutuaajamist käis ta Tartus Eric Claptoni muusikat kuulamas, enne seda

olid vennad Urbid. Mõlemalt kontserdilt sai ta võimsa elamuse.

Sportki pole Soonele võõras. “Lemmikuks on suusatamine. Sel talvel kogunes kilomeetreid küll vähe, sest sain käia vaid Põltsamaa lähedal, aga tööpäevade õhtutel võis mind suusarajal üsna sageli kohata. Mõne korra käisin koos abikaasaga ka Kassinurme mägedes ja Siimusti metsas.” Jalgratas sobib naisele ka, aga kurvastusega tõdeb ta, et aprilli keskpaigaks, mil temaga Põltsamaal kohtume, pole ta veel korralikult sadulasse saanud. Lühemaid otsi on ikka teinud. RMK on rajanud üle Eesti looduskaitsealadele väga mõnusad matkarajad. Eriti männimetsa ja raba jalgsimatkadadel saab laadida head energiat. Raamatuid loeb Valentina Soone siis, kui aega on. “Väga palju on ajalehtedestki lugeda. Raamatuteni jõuan põhiliselt puhkuse ajal.” Oma aja võtab ka perekond: kaks poega on iseseisvad, tütar jätkab õpinguid Tallinnas. Suurt rõõmu tunneb Valentina pojatütrest. “Aga kõik lapsed on Põltsamaa tolmu jalgadelt pühkinud ja nüüd oleme kahekesi, nagu kunagi alustasime,” nendib naine. ■

Tasuta materjale veebist

Egle Raadik
Toimetaja

Tutvustame veebilehekülge, kust leiab hulgaliselt tasuta töötervishoiu ja -ohutuse materjale, ning mille juhtlause on “Mitte ükski tervishoidu ja ohutust puudutav küsimus ei ole rumal”.

Šoti ohutuse ja tervishoiu portaali avaleheküljel. Vasakus tulbas lingi **Downloads** all näeb allalaaditavaid materjale.

Tegu on alates 2004. aastast tegutseva Šoti veebileheküljega “Ohutus ja tervishoid algajatele”, mis asub aadressil www.healthandsafetytips.co.uk.

MAKSMA EI PEA

Minnes avaleheküljelt vasakul menüüs asuva lingi **Downloads** alla, leiab 30 teema alt (nimekiri tuleb nähtavaks, kui kerida hiirega lehel allapoole) umbes 150 infokandjat. Kuna tegemist on heategevusliku leheküljega, ei tule ühegi materjali kasutamise eest maksta. See aga ei tähenda, et dokumendid ei oleks usaldusväärsed – vastupidi. Kõik failid on koostanud oma ala asjatundjad, soovides kaasa aidata töötervishoiu ja -ohutust puudutava teabe paremale levikule.

Abimaterjalid on eri formaadis: leida võib nii PowerPointi piltidega illustreeritud slaidiettekandeid kui tekstidokumente. Mahukamad failid on pakitud, need on zip-laiendiga. Teemad, mille kohta võib materjale alla laadida, on järgmised:

- asbestoos
- ohutu käitumine
- ehitus
- COSHH (sisaldab kemikaalide taskuteatmikku)
- diskrimineerimine puude tõttu
- kuvarid
- masinate juhtimine
- elekter
- ergonoomika

- kaevetööd
- tuleohutus
- töötervishoiu ja -ohutuse üldised teemad (nt müüdid, definitsioonid, raportite andmebaas, ohutus kontor, koolituse andmebaas jpm)
- õigus
- tösteseadmed ja nende käsitlemine
- ohutuse ja tervishoiu juhtimine
- raskuste käsitsi teisaldamine
- müra
- töötervishoid
- OHSAS (Occupational Health and Safety Advisory Services)
- töölouba
- isikukaitsevahendid
- poliitika
- küsimused ja vastused
- töövarustuse kasutamine ning sellega seotud lepped
- riskihindamine
- ohutusega alustamine
- märgid
- stress
- kõrgustes töötamine
- transport töö territooriumil

Arvestades, kui suurt tähelepanu pööratakse Euroopas sel aastal raskuste käsitsi teisaldamise probleemidele, väärib eriti esile toomist mahukas slaidiesitus sel teemal, mille leiab esimese failina alateema *Manual Handling* alt. ■

Slaidiesitus “Lifting and Handling Techniques” on hea abivahend töötajatele õige töstetehnika õpetamisel

TÖÖKESKKONNAKOOLITUSED JUUNI–OKTOOBER 2007

Aeg	Koolitus	Koolitaja	Lektorid	Kontakt
4.–6. juuni	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf, Priit Siitan Airi Kasemägi, Angelika Kovešnikova Reet Alapuu	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
12.–14. juuni	Töötervishoiu ja tööohutuse väljaõpe (24 h)	Medicover Eesti AS	Alar Seiler Lya Kuusemäe	Anneli Kose, 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
14. juuni	Esmaabi täiendusõpe (6 h)	OÜ Õpimaja		Helle Priks 660 5470, 5635 7835 opimaja@hotmail.ee, www.opimaja.ee
19.–21. juuni	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus vene keeles (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Angelika Kovešnikova Priit Siitan	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
19.–21. juuni	Töötervishoiu ja tööohutuse väljaõpe (24 h)	OÜ Õpimaja		Helle Priks 660 5470, 5635 7835 opimaja@hotmail.ee, www.opimaja.ee
7.–9. august	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus vene keeles (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Angelika Kovešnikova Priit Siitan	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
22.–23. august	Esmaabiantjate väljaõpe (16 h)	Medicover Eesti AS	Jaana Palusaar	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
28.–30. august	Töötervishoiu ja tööohutuse väljaõpe (24 h)	Medicover Eesti AS	Alar Seiler Oivo Rein	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
28.–30. august	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf Priit Siitan Airi Kasemägi Angelika Kovešnikova Reet Alapuu	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
12. september	Töötervishoid ettevõttes (6 h) (koolitus FIE-dele, täienduskoolitus töökeskonnaspetsialistidele)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf Priit Siitan	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
19.–20. september	Esmaabiantjate väljaõpe (16 h)	Medicover Eesti AS	Jaana Palusaar	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
25.–27. september	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus vene keeles (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Angelika Kovešnikova Priit Siitan	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
25.–27. september	Töötervishoiu ja tööohutuse väljaõpe (24 h)	Medicover Eesti AS	Alar Seiler Oivo Rein	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
2.–4. oktoober	Töökeskonnavolinike ja -spetsialistide koolitus (24 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf Priit Siitan Airi Kasemägi Angelika Kovešnikova Reet Alapuu	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
9. oktoober	Töötervishoid ettevõttes (6 h) (koolitus FIE-dele, täienduskoolitus töökeskonnaspetsialistidele)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf Reet Alapuu	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
10.–11. oktoober	Esmaabiantjate koolitus (16 h)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf, Reet Alapuu Angelika Kovešnikova	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
16. oktoober	Töötervishoid ettevõttes (6 h) (koolitus FIE-dele, täienduskoolitus töökeskonnaspetsialistidele)	Töökeskonna Haldus OÜ	Annika Kiiüdorf Priit Siitan	556 97363, 654 1050, 656 0219 laura@tkhaldus.ee; annika@tkhaldus.ee
17.–18. oktoober	Esmaabiantjate väljaõpe (16 h)	Medicover Eesti AS	Jaana Palusaar	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee
23.–25. oktoober	Töötervishoiu ja tööohutuse väljaõpe (24 h)	Medicover Eesti AS	Alar Seiler Oivo Rein	Anneli Kose 6051521 anneli.kose@medicover.ee; www.medicover.ee

MUUTUNUD TÖÖTERVISHOIU JA -OHUTUSE ÕIGUSAKTID §

Masinateid juhtiva isiku ja masina kasutamise järelevaataja nõuetele vastavuse hindamise ja tõendamise kord

Muudetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. märtsi 2007. a määrusega nr 18 (RTL 2007, 27, 481), jõustumise aeg 6.04.2007

Tõsteseadmetöid juhtiva isiku ja kasutamise järelevaataja nõuetele vastavuse hindamise ja tõendamise kord

Muudetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. märtsi 2007. a määrusega nr 18 (RTL 2007, 27, 481), jõustumise aeg 6.04.2007

Surveseadme kasutamise järelevaataja ja surveseadmetöid juhtiva isiku nõuetele vastavuse hindamise ja tõendamise kord

Muudetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. märtsi 2007. a määrusega nr 18 (RTL 2007, 27, 481), jõustumise aeg 6.04.2007

Gaasipaigaldise kasutamise järelevaataja ja gaasitöid juhtiva isiku nõuetele vastavuse hindamise ja tõendamise kord

Muudetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 26. märtsi 2007. a määrusega nr 18 (RTL 2007, 27, 481), jõustumise aeg 6.04.2007

Metsa ja muu taimestikuga kaetud alade tuleohutusnõuete kinnitamine

Muudetud keskkonnaministri 22. märtsi 2007. a määrusega nr 25 (RTL 2007, 26, 457), jõustumise aeg 1.04.2007

Hädaolukorrast teavitamise kord ja nõuded edastatavale teabele

Muudetud Vabariigi Valitsuse 2. veebruari 2007. a määrusega nr 35 (RT I 2007, 11, 63), jõustumise aeg 2.04.2007

Mootorsõiduki ja selle haagise tehno seisundile ja varustusele esitatavad nõuded

Muudetud majandus- ja kommunikatsiooniministri 18. aprilli 2007. a määrusega nr 28 (RTL 2007, 37, 636), jõustumise aeg 7.05.2007

Köögiviljakultuuride seemne kategooriad ning köögiviljakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded

Muudetud põllumajandusministri 13. märtsi 2007. a määrusega nr 22 (RTL 2007, 24, 429), jõustumise aeg 25.03.2007

Söödakultuuride seemne kategooriad ning söödakultuuride seemne tootmise ja turustamise nõuded

Muudetud põllumajandusministri 13. märtsi 2007. a määrusega nr 22 (RTL 2007, 24, 429), jõustumise aeg 25.03.2007, osaliselt 1.05.2007

Teraviljaseemne kategooriad ning teraviljaseemne tootmise ja turustamise nõuded

Muudetud põllumajandusministri 13. märtsi 2007. a määrusega nr 22 (RTL 2007, 24, 429), jõustumise aeg 25.03.2007, osaliselt 1.05.2007

Õli- ja kiudtaimede seemne kategooriad ning õli- ja kiudtaimede seemne tootmise ja turustamise nõuded

Muudetud põllumajandusministri 13. märtsi 2007. a määrusega nr 22 (RTL 2007, 24, 429), jõustumise aeg 25.03.2007

Peediseemne kategooriad ning peediseemne tootmise ja turustamise nõuded

Muudetud põllumajandusministri 13. märtsi 2007. a määrusega nr 22 (RTL 2007, 24, 429), jõustumise aeg 25.03.2007

Lenduvaid orgaanilisi ühendeid sisaldavate värvide, lakkide ning sõidukite taasviimistlusmaterjalide erandkorras turustamise ning kasutamise loa taotlemise ja loa andmise kord ning loa taotluse ja loa vormid

Keskkonnaministri 14. märtsi 2007. a määrus nr 23 (RTL 2007, 25, 448), jõustumise aeg 26.03.2007

Tervisekaitsenõuded lapsehoiuteenusele

Sotsiaalministri 12. märtsi 2007. a määrus nr 28 (RTL 2007, 23, 411), jõustumise aeg 24.03.2007

Tervishoiuteenuste kättesaadavuse nõuded

Muudetud sotsiaalministri 26. veebruari 2007. a määrusega nr 26 (RTL 2007, 20, 346), jõustumise aeg 12.03.2007

Põllumajandustoodete kokkuostu täpsem kord, teravilja veokulude hüvitamise piirmäär, nõuded sekkumiskeskuse ja -loa kohta ning pakkumise vorm

Muudetud põllumajandusministri 22. veebruari 2007. a määrusega nr 15 (RTL 2007, 19, 299), jõustumise aeg 5.03.2007

Nõuded kosmeetikatoodetele ja nende käitlemisele

Sotsiaalministri 23. veebruari 2007. a määrus nr 21 (RTL 2007, 20, 341), jõustumise aeg 12.03.2007

Töökeskonna füüsiliste ohutegurite piirnormid ja ohutegurite parameetrite mõõtmise kord

Muudetud Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2007. a määrustega nr 109 (RT I 2007, 34, 215) ja nr 108 (RT I 2007, 34, 214), jõustumise aeg 30.04.2007

Tervisekaitsenõuded surnu hoidmisele, vedamisele, matmisele ja ümbermatmisele

Muudetud sotsiaalministri 19. aprilli 2007. a määrusega nr 43 (RTL 2007, 32, 563), jõustumise aeg 26.04.2007

Nõuded relva ja laskemoona müügi kohale

Muudetud siseministri 13. aprilli 2007. a määrusega nr 32 (RTL 2007, 33, 569), jõustumise aeg 27.04.2007

Nõuded relvahoidlale, relvakappidele ning püssirohu ja sürtiku hoidmisele ning muud hoidmise tingimused

Muudetud siseministri 13. aprilli 2007. a määrusega nr 32 (RTL 2007, 33, 569), jõustumise aeg 27.04.2007

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded vibratsioonist mõjutatud töökesele, töökesele vibratsiooni piirnormid ja vibratsiooni mõõtmise kord

Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2007. a määrus nr 109 (RTI 2007, 34, 215), jõustumise aeg 30.04.2007

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded müra mõjutatud töökesele, töökesele müra piirnormid ja müra mõõtmise kord

Vabariigi Valitsuse 12. aprilli 2007. a määrus nr 108 (RTI 2007, 34, 214), jõustumise aeg 30.04.2007

Töövõimetuslehe registreerimise ja väljaandmise tingimused ja kord ning töövõimetuslehe vormid

Muudetud sotsiaalministri 30. märtsi 2007. a määrusega nr 38 (RTL 2007, 29, 530), jõustumise aeg 15.04.2007

TÖÖKESKKONNASPETSIALIST AKADEMILINE KOOLITUS

Sügissemester 18. september – 4. detsember 2007

Peamised teemad:

- Seadusandlus
- Riskianalüüs
- Töökeskonna standardid
- Ohutegurite mõõtmine

Õppetöö

- 1 kord nädalas kolmapäeva õhtuti
- Lõpetanud saavad TTÜ tunnistuse

**Tule end
täiendama!**

1918
TALLINNA
TEHNIKAKOOL
MAJANDUSTEADUSKOND

Lisainfo: telefon: 620 3961
e-post: tint@staff.ttu.ee

Järgmised ajakirjad ilmuvad: 15. oktoober, 14. detsember